

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-08-26

HSN 1402-0311

Handläggare:
Åke Örtqvist

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-10-16 , P 16

Yttrande över motion 2014:3 av Helene Öberg m.fl. (MP) om en satsning på friskare förskolebarn

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2014:3 om en satsning på friskare förskolebarn. I motionen föreslår Helene Öberg m.fl. (MP) att Stockholms läns landsting påbörjar arbetet med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-08-26
Motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för barn, unga och kvinnosjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Projektet HYFS (hygien i förskolan) startade 2006 och omfattade initialt enbart Göteborgs stad och var bemannat med en sjuksköterska. Under 2010 utvidgades det med ytterligare 4 personer (1 heltid och tre halvtider) för att täcka hela Västra Götalandsregionen (VGR) med dess 49 kommuner. Projektet har varit knutet till Smittskyddsenheten i VGR, eftersom de vårdhygieniska enheterna i landstinget enbart arbetar med just vårdfrågor och det vare sig ingår i deras uppdrag eller finns resurser för dem att även verka ute i samhället.

Kollegorna på smittskyddsområdet i VGR uppfattar att det stora arbete som lagts ned succesivt lett till framgång. Media har vaknat och ”på golvet” bland förskolepersonalen är uppskattningen stor. I hela regionen med cirka 90.000 barn i åldrarna 1-5 år varav 84 procent går på någon av de cirka 1200 förskolorna, har 96 procent av de kommunala skolorna fått besök med ”hygienrund” och undervisning. Även de privata förskolorna, där cirka 15 procent av barnen är inskrivna, har fått besök om de så önskat, men inte i riktigt samma utsträckning.

Det finns flera positiva trender och till början av hösten bör en slutrapport för projektperioden 2006-2013 vara klar. Förhoppningsvis kommer denna kunna svara på vilka effekter som går att hänföra till själva projektet.

I Stockholms läns landsting (SLL) finns inte någon motsvarande verksamhet. För ett antal år sedan hade barnvårdscentralerna (BVC) ett ansvar för hälsovården på förskolor, men i denna verksamhet ingick sannolikt inte utbildning i hygien- eller städrutiner.

Vårdhygien i Stockholms län är huvudsakligen finansierade och arbetar genom avtal med olika vårdgivare i landstinget eller länets kommuner och är bara till marginell del finansierade centralt i landstinget. Det finns ett stort behov av att utöka den vårdhygieniska verksamheten inom vården, eftersom det idag finns många vårdgivare som inte har något avtal med Vårdhygien, bland annat hela primärvården. Hygiensjuksköterskor är en ”bristvara” eftersom det inte finns någon specificerad utbildning som leder fram till denna kompetens, utan det krävs ett par års arbete under handledning för att kunna verka som hygiensjuksköterska. Det finns därför ingen tillgänglig resurs hos enheten för Vårdhygien (HSF) för att avdela till arbete med förskolors hygien. Å andra sidan finns inte heller behov av en hygiensjuksköterska för att arbeta med förskolors hygienfrågor. Det som behövs är kunskap om smittvägar, enkla hygienrutiner för att minska spridningen av smittsamma infektioner, hantering av livsmedel, städning och utevistelse.

I dagsläget är det Smittskydd Stockholm och Strama Stockholm som står för utbildning, råd och rekommendationer kring förskolornas hygienarbete. På www.smittskyddstockholm.se och www.stramastockholm.se finns utbildningsmaterial om hygieniska riktlinjer framtagna för förskolorna, som även kan användas av sjukvårdskunnig personal som ska ge

hygienutbildning till förskolepersonalen, och kontaktuppgifter. Där finns även checklistor och annat material för förskolan. Utbildningsmaterialet är i första hand tänkt att användas av personalen i förskolan men kan också användas av BVC-sköterskor eller primärvårdens personal. Sjuksköterskor från Smittskydd Stockholm har de senaste åren samlat personal från förskolorna till utbildningar i flera av länets kommuner, Vallentuna, Täby, Haninge och i höst även Danderyd, men de har inte resurser att besöka alla enskilda förskolor. Däremot besöker de enskilda förskolor där det finns problem med något smittämne, vanligast mag-tarminfektioner, pneumokocker eller hepatit. Smittskydd utbildar också miljö- och hälsoskyddskontoren i kommunerna för att de ska utgå från våra checklistor och hänvisa till vårt utbildningsmaterial vid sina lagstadgade kontroller på förskolorna.

Strama Stockholm har i samarbete med Smittskydd Stockholm och barnhälsovården de senaste 4 åren ordnat ett halvdagsseminarium för alla förskolechefer och förskolepersonal, samt intresserade tjänstemän och politiker, i länet. Temat har varit hygien och smitta i förskolan, där praktiska råd kring hygien har förmedlats, men också information om antibiotikaresistens. Sammanlagt har drygt 1200 personer deltagit. Strama Stockholm har också haft utbildningar för flertalet BVC-sjuksköterskor i södra Stockholm och många även från norra länet kring motsvarande frågor.

Det finns trots dessa insatser stor förbättringspotential när det gäller hygienrutiner och hälsovård inom förskolan. En grundläggande sådan vore att få in undervisning i basal hälsovård och hygien i förskollärarytbildningen. Idag ingår detta inte i undervisningen. Varje förskola borde också ha en hygienansvarig, som tar in och förmedlar aktuell kunskap, är kontaktperson gentemot landstinget och som ger utbildning till ny personal och nya familjer.

Vad kan då landstinget göra? Det skulle absolut vara värdefullt om kompetent personal från SLL kunde besöka varje förskola för undervisning och på plats gå igenom förskolans rutiner, precis som i VGR. Helst skulle det även finnas resurser för uppföljning, vilket det inte gjort i VGR, för att bekräfta att förskolan förstått budskapet och vidtagit lämpliga åtgärder.

Vem som ska utföra detta kan diskuteras. Enklarest vore att skapa en separat enhet som har detta uppdrag, som i VGR. Fördelen med detta skulle bland annat vara att det blir en koncentrerad resurs där, som är lätt att styra och där det också är lätt att se till att alla kommer med samma budskap till förskolan. Hur många personer som skulle behövas för denna uppgift är svårt att säga. Antalet barn i åldrarna 1-5 år i SLL torde vara cirka 140.000 varav över 80 procent går i förskolan och baserat på siffrorna från VGR talar det för att det behövs minst sex personer för detta arbete.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Maria Samuelsson-Almén
T.f. avdelningschef

Ankom Stockholms läns landsting
2014-02-18
Dnr. LS/1402-0226

2014:3
Rotel TV

Motion av Helene Öberg (MP) om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län

Det finns något som hälso- och sjukvårdspolitiker har gemensamt med föräldrar till barn i förskolan: drömmen om ett friskare samhälle. Att februari får vara en härlig vintermånad istället för så kallade vabruari. Februari är vård-av-sjukt-barn-månaden nummer ett, då småbarnsföräldrar är hemma mer än annars med sina förskolebarn för magsjuka, influensa och förkylningar.

Därför är det med stort intresse som Miljöpartiet har följt projektet med hygiensjuksköterskor i Västra Götaland. Det är ett samarbete mellan kommunens förskolor och landstinget, som innehåller utbildning och fortbildning av personal och ledning, aktivt stöd till högskolornas pedagogutbildning och praktisk handledning av barnvårdscentralernas personal. Inspirationen kommer från liknande arbete inom äldreomsorgen.

I klartext handlar det om när och hur man tvättar händerna, livsmedelshygien, rutiner kring toaletter och blöjbyten, och rengöring av leksaker. Kunskapen ökar hos både pedagoger och föräldrar. Utöver det så har samverkan kring att minska förskolebarnens smittor vuxit fram mellan smittskyddsenheten, kommunernas förskoleverksamhet, barnhälsovården och Miljöförvaltningar.

Resultatet är lovande. Frånvaro från jobbet på grund av vård av barn ökar för varje år i hela landet. Undantaget är i Västra Götaland där frånvaron istället minskar, tack vare hygiensjuksköterskor i förskolan. 2013 hade barnen i Göteborg 9,3 procents sjukfrånvaro. Det är bland de lägsta siffrorna sedan arbetet med hygiensjuksköterskor startade 2006. Samtidigt har barngrupperna under samma tid blivit större, vilket brukar öka risken för sjukdom.

Enligt ekonomiska beräkningar av samhällskostnader som gjorts sparades runt 40 miljoner på ett år i Göteborg i form av minskat inkomstbortfall för föräldrar, läkemedelskostnader och försäkringskassans utbetalningar till föräldrar som är hemma och vårdar barn. Dessutom gick förskrivningen av antibiotika ner. Västra Götalands budget för hygiensjuksköterskorna är 2,25 miljoner kronor.

Med så goda resultat på finns det ingen anledning för Stockholm att tveka. Självklart ska vi satsa på hygiensjuksköterskor som arbetar hälsofrämjande för friskare barn även i vårt län.

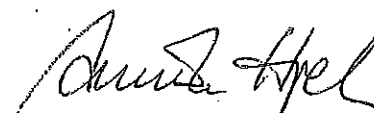
Med anledning av ovanstående föreslår Miljöpartiet de Gröna Landstingsfullmäktige att besluta:

att Stockholms landsting påbörjar arbetet med att erbjuda
hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner.

Helene Öberg

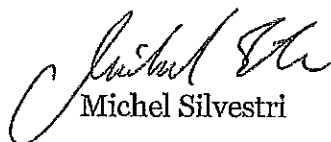

Ann-Sofi Matthiesen

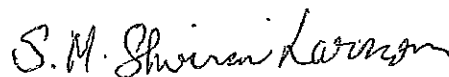

Marie-Helena Fjällås

Annika Hjelm

~~Thomas Bengtsson~~

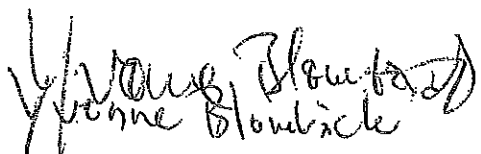
Shadi Larsson

Michel Silvestri

S.M. Shwiran Larsson

Yvonne Andersson

Yvonne Andersson

Yvonne Blomback